

društva koje će, navodno, učiniti rat nepotrebnim. Kao takav – sa svim svojim užasnom, tragikom i protivrečnošću – rat je opovrgavanje svakog bezbožnog utemeljenja istorije i gorki lek protiv svake hilijastičke jeresi. Rekli smo, takođe, da je svaki pacifizam posledica neduhovnog stava prema životu koji u svom anti-istorijskom utopizmu negira realnost hrišćanske ratničke borbe protiv zla u istoriji, a za Pravdu i Istinu Božiju. Bog nas ratom, njegovim transcendentalnim tragizmom, kao konkretnim opovrgavanjem svake čovekobožne racionalne vizije istorije, spasava od istorijske i duhovne apatije, raslabljenosti i utopizma, na tragičan način vraćajući ka duhovnom, večnom i božanskom, ka izvorima našeg nebozemnog identiteta i eshatološkom smislu naše istorije.

Recimo na kraju: niko nije više za mir među ljudima i narodima od Hrišćanstva koje to svoje opredeljenje peva u božinom kondaku i niko tako radikalno – kroz proroke i mučenike kao eshatološke glasove istine Božije u svetu – ne odbacuje lažan mir ovoga sveta. S druge strane, niko kao Hrišćanstvo ne odbacuje idolopoklonstvo ratu i njegovu anti-personalističku, ali i niko tako duboko, celovito i dalekosežno kao Hrišćanstvo ne shvata i ne prihvata rat kao organski momenat istorijske tragike u kojoj čovek treba da se izbori za večni bogočovečanski život. Mi kao Hrišćani nismo za mir ovoga sveta, jer je on "neprijateljstvo prema Bogu", već smo uvek za rat samodovoljnom miru ovoga sveta. To ne znači da Hrišćani ne treba da nastoje na postizanju zemaljskoga mira, naprotiv. Ali, takođe ne znači da Hrišćani smeju da odstupe od svog eshatološkog zadatka u istoriji i svedu svoju misiju na sekularne (mundijalističko-ekumenističke) pokušaje utopijskog uređenja međuljudskih odnosa u istoriji. Hrišćansko "istraživanje i svedočenje mira" je asketsko-svetotajinsko: Crkva je svetotajinski izvor mira nove tvori i početak Carstva Božijeg već ovde i već sada. Da se poslužimo rečima svetog Nikoklaja Žičkog, Pravoslavlje nije ni za bilo kakav mir, ni za bilo kakav rat, već je za *neprestani eshatološki rat istorijskom miru i za eshatološki mir stalnom istorijskom ratu*. Pravoslavlje, stoga, pitanje rata i pitanje mira promišlja kao jedno pitanje, i to uvek u tim njegovim eshatološko-istorijskim rasponima.

Petogodišnji Otadžbinski rat u Srbskoj i Krajinama očistio je našu nacionalnu dušu, prosvetlio naš hrišćanski um, obnovio našu nebozemnu zavetnu svest i savest, obnovio opit duhovnoga smisla rata, živi opit